

Posudek bakalářské práce Evy Novákové
Jmenné znaky vybraných politiků v českém znakovém jazyce

Bakalářskou práci kol. Nováková zpracovala v návaznosti na svou seminární práci a na práci podanou do celostátního kola soutěže Student a věda: lingvistika (tam sdílela ocenění nejvyšší). V bakalářské práci ovšem diplomantka téma svých dvou prací předchozích rozšiřuje a směřuje k částečně jinému, širšímu cíli – ten jistě představí při obhajobě sama. K zpracování svého tématu přitom přistupuje zodpovědně, i v opoře o prostudovanou literaturu, i v opoře o konzultace s neslyšícími experty, jejichž názory – a to je třeba ocenit – v práci prostředkuje.

Popis a utřídění znaků pro vybrané politiky usnadnila diplomantce existence práce R. Faltínové z roku 2005 (Propriálně pojmenovací akty v českém znakovém jazyce) a na ni navazující publikace stejné autorky pro ČKTZJ. Především poznatky tam obsažené, doplněné o poznatky novější odborné literatury, diplomantka reprodukuje a vychází z nich, vztahuje k nim svůj popis jednotlivých znaků; ke klasifikaci R. Faltínové přitom přistupuje „s rezervou“ (s. 28). V bakalářské práci by bylo na místě explicitně uvést, jaká skupina typů znaků v klasifikaci Faltínové „chybí“, srov. „... v kategorizaci také chybí skupina, která by byla vhodná pro zařazení některých znaků získaných od respondentů“; má snad autorka na mysli výše na s. 28 zmíněnou a jí navrhovanou skupinu znaků „motivovaných ozdobou“? Není / nemůže být i „ozdoba“ na vyšší rovině zobecnění „věcí“, která se (stejně jako kniha) s pojmenovávanou osobou spojuje? Prosila bych tedy, aby autorka svou představu úpravy, resp. rozšíření (s. 60) klasifikace navržené Faltínovou při obhajobě představila a uvedla, co z jejího rozšíření lépe obsáhne jmenné znaky (a které konkrétně) získané výzkumem, a to i s přihlédnutím k širšímu pojetí inicializace, srov. např. jeden za čtyř typů inicializace vydělených Kylem a Wollovou (tzv. initial and final letters), nebo TAXÍK v českém znakovém jazyce. Je škoda, že úprava / rozšíření klasifikace Faltínové nebyly komplexně představeny v bakalářské práci.

Způsob sběru materiálu jistě autorka představí při obhajobě sama, nepochybuji o tom, že byl náročný a náročné bylo jistě i jeho zpracování. Všechn shromážděný materiál není čtenáři dostupný, typy jmenných znaků pro vybrané politiky v něm (věřím) obsažené jsou prezentovány („překazovány“) autorkou bakalářské práce, která je tak sama sobě / svému výkladu figurantkou. V této souvislosti mám otázku, zda autorka neuvažovala o neslyšícím figurantovi – a pokud třeba ano, proč se své původní představy zřekla, resp. proč došla k názoru, že „své“ znaky bude ukazovat sama. Zajímalo by mne také, z jakých důvodů není v práci prezentován, třeba v (DVD?) příloze, korpus jmenných znaků užívaných neslyšící komunitou (viz v zadání práce: „Vytvoření korpusu“). A: mohou být videa s „autentickými“ znaky získanými od neslyšících respondentů (ne moderátorů) k dispozici případným dalším zájemcům o jmenné znaky českého znakového jazyka?

Znaky, které autorka získala výzkumem a které prezentuje, jsou v práci z různých hledisek jednotným způsobem popisovány a s využitím práce Faltínové klasifikovány / zařazovány do skupin, zpracovávány jsou v tabulkách.

Je myslím dobře, když i kvalifikační práce na bakalářské úrovni klade otázky k odborné diskusi – a bakalářská práce Evy Novákové je klade. Byla bych ráda, kdyby alespoň ty vybrané kol. Nováková při obhajobě zodpověděla:

- Pokud jde o klasifikaci znaků, resp. o jejich zařazování do skupin, tak např. dva jmenné znaky pro Alenu Schillerovou jsou označeny jako znaky deskriptivní (motivace účesem, s. 52, 53); přitom se uvádí, že obsahují mluvní komponent. Přítomnost mluvního komponentu závislost na mluveném jazyce nezakládá?

- Jak se má autorčino dělení variant jmenných znaků na varianty „samostatné“ a „dílčí“ k rozlišování variant lexikálních a fonologických, tedy k rozlišování v lingvistice obvyklému?

- Uvažovala autorka při vydělování / identifikaci variant znaku i o tom, že některé rozdíly mohou být (např. s. 46) jen fonetické?
- Označují výrazy „odkazuje“ – „motivace“ – „souvislost“ (na s. 23 ve výkladu o sémantické motivaci) totéž?
- Jaký „význam navíc“ (s. 24) je / může být tvořen modifikací primárně inicializovaného znaku – a zaznamenala autorka takový případ / takové případy ve svém materiálu? Mohla by při obhajobě uvést příklady/y?
- V čem spočívá doslovnost překladu (a závislost na mluveném jazyce) u znaku VOJTĚCH (s.55)? Co z mluveného jazyka je doslovně přeloženo?

Po formální stránce je práce na velmi dobré úrovni – pravopisné, gramatické ani stylizační nedostatky se v ní nevyskytují, pečlivě je zpracován seznam použité literatury i odkazování na ni v textu.

Práce jako celek přináší zajímavé poznatky o shodách a rozdílech v užívání jmenných znaků českého znakového ve sféře běžné komunikace neslyšících na jedné a ve sféře komunikace mediální (té, která je cílena na neslyšící) na druhé straně – skutečnost, že i komunita českých neslyšících preferuje (pro vybrané politiky) užívání jmenných znaků závislých na mluveném jazyce, by jistě kol. Nováková dokázala vysvětlit – i když v práci tento fakt spíš jen prostě konstatuje.

Závěr:

Bakalářská práce Evy Novákové „Jmenné znaky vybraných politiků v českém znakovém jazyce“ splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a může být podkladem k obhajobě.

Alena Macurová

29. srpna 2022

Návrh klasifikace: výborně